

Examenul național de bacalaureat 2026

Proba E. d)

Psihologie

Varianta 3

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Pentru fiecare dintre următorii itemi, scrieți, pe foaia de examen, doar cifra corespunzătoare și notați în dreptul ei doar litera asociată răspunsului corect. Este corectă o singură variantă de răspuns.

1. Caracterul conștient este o însușire a senzațiilor care apare:

- a. încă de la începutul vieții, din primele luni de existență
- b. începând cu vârsta de 5 ani, când apare conștiința
- c. după ce s-au dezvoltat gândirea, memoria și limbajul
- d. la adult, când psihicul a atins apogeul dezvoltării

2. Durata percepției este determinată de:

- a. durata senzației
- b. durata acțiunii stimulului
- c. bogăția de conținut
- d. mecanismele limbajului

3. Rezultatele procesului constructiv al reprezentării sunt conservate de către:

- a. voință
- b. aptitudini
- c. percepție
- d. memorie

4. Structurile motivaționale bazale și fundamentale ale personalității, forțele ei motrice cele mai puternice sunt :

- a. convingerile
- b. interesele
- c. idealurile
- d. trebuințele

5. Componenta psihicului care determină apariția de produse noi, cu totul originale este :

- a. motivația
- b. atenția
- c. afectivitatea
- d. creativitatea

6. Forma atenției care presupune depunerea unui efort pentru a atinge un anumit obiectiv, pentru a finaliza o anumită sarcină este :

- a. voluntară
- b. postvoluntară
- c. involuntară
- d. expectativă

7. Forma de autoreglare conștientă a conduitei care prin deliberări permite alegerea în cunoștință de cauză a unor variante de acțiune este reprezentată de :

- a. atenție
- b. memorie
- c. voință
- d. gândire

8. Factorii non-intelectuali ai creativității care favorizează desfășurarea unor activități cu rezultate supramedii sunt:

- a. factorii de fluentă
- b. factorii aptitudinali
- c. factorii motivaționali
- d. factorii temperamental

9. Ștefan învață la istorie pentru că este interesat de această disciplină și pentru că se pregătește pentru a deveni istoric. Acest exemplu evidențiază prezența motivației:

- a. intrinseci
- b. negative
- c. aleatorii
- d. generale

10. Trăirile afective de proveniență organică:

- a. sunt stări difuze, mai vagi, cu intensitate variabilă și durabilitate relativă
- b. se referă la reacțiile emoționale ce însoțesc orice act de cunoaștere
- c. sunt însoțite de o expresivitate bogată și se manifestă uneori necontrolat
- d. sunt cauzate de buna sau proasta funcționare a organelor interne

SUBIECTUL al II-lea**(30 de puncte)**

Se dă următorul text:

La baza mecanismului înțelegerii care exprimă cel mai bine dimensiunea procesuală a gândirii și descrie modul cum sunt prelucrate, procesate informațiile, se află sistemele asociative. Acestea pun în relație cunoștințele, experiențele stocate în memorie cu situațiile prezente și avansează explicații. În mod obișnuit, o situație prezentă declanșează în minte un proces asociativ, prin care noua situație este asociată cu o situație anterioară aflată în memorie, deja asimilată, înțeleasă.

a) Precizați înțelesul a două procese psihice la care se face referire în text. **6 puncte**

b) Menționați trei caracteristici ale unuia dintre procesele psihice din text și precizate la subpunctul a). **6 puncte**

c) Explicați, în aproximativ o pagină, modul specific în care interacționează procesele psihice vizate de text și precizate la subpunctul a), utilizând termenii în sensul specific psihologiei. **8 puncte**

d) Ilustrați, printr-un exemplu concret, calitatea de mecanism psihic structurant, constructiv, chiar creativ al memoriei. **4 puncte**

e) Argumentați un punct de vedere personal referitor la importanța uitării ca fenomen ce contribuie la echilibrarea sistemului cognitiv al individului. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea**(30 de puncte)**

Citiți, cu atenție, următorul text:

Thomas Jefferson a fost o personalitate enciclopedică radicală, care a transpus în cuvinte principiile Revoluției Americane și apoi, în calitate de om de stat, a pus acele cuvinte în practică. Retras, puternic și plin de ambiție, Jefferson a fost un vizionar politic cu o capacitate de anticipare uimitoare, un politician care posedea măiestrie și o viclenie discretă și care avea capacitatea de a coordona conspirații fără să lase nici un indiciu al implicării lui. (...) Deși amabil și fermecător, avea o aversiune puternică pentru dezbateri și rareori vorbea în public, având grijă să nu-și dezvăluie niciodată gândurile, decât în jurnalele lui și câtorva parteneri de încredere.

Forța lui Jefferson stătea în scrisul său. Încoronarea ei o reprezintă Declarația de Independență. În calitate de delegat la cel de-al Doilea Congres Continental din Philadelphia în 1776, Jefferson a devenit autorul principal al documentului care nu recunoștea suveranitatea britanică. În expunerea sa, a susținut libertatea și egalitatea universale. Aceasta a fost prima carte a drepturilor civile, documentul fondator al libertății. Marca minții inegalabile a lui Jefferson, hotărârea lui de a apăra libertatea și imensa lui generozitate față de semenii săi se observă în fiecare cuvânt al declarației.

(...) Și-a câștigat reputația de radical demagog, dar, ca al treilea președinte al Statelor Unite, începând cu 1801, Jefferson a dat dovadă de cumpătate și finețe în prevenirea schismei ideologice care amenința să distrugă tânără națiune. "Suntem cu toții republicani - suntem cu toții federaliști", a declarat el la inaugurarea în funcția de președinte.

(...) Cel care a declarat că "toți oamenii sunt creați egali" a fost aspru criticat pentru atitudinile lui rasiste. Jefferson se opunea, în principiu, sclaviei. (...) Singura lui carte, "Însemnări despre statul Virginia", a scos la iveală, în abordarea chestiunii sclaviei, o puternică opoziție față de amestecul raselor (...) întemeiată pe opoziția ireconciliabilă dintre dreptate și autoconservare. „Ne aflăm într-o situație fără ieșire i-a spus el unui prieten referitor la sclavie, și nici nu putem să rămânem acolo, nici nu putem să ieșim în siguranță”.

(...) Jefferson a dat dovadă de o energie și de o creativitate fenomenale. Cunoștea franceza, italiana, spaniola, latina, greaca și engleza veche. La 71 de ani, îl citea pe Platon în original. Compara dialecte ale indigenilor americani. A fost un fin arheolog (...) și un enofil (...). Aducea pe furis plante și semințe din călătoriile sale, ca să-și îmbogățească noua țară. A inventat un scaun rotitor și o variantă primitivă a ușii automate. A fost un arhitect magnific: construcțiile concepute de el - Universitatea Virginia și moșia Monticello din Virginia fac acum parte din patrimoniul mondial. Biblioteca lui, (...) a devenit Biblioteca Congresului.

La Casa Albă, președintele Jefferson își primea invitații în papuci, (...) primea bucuroși vizitatori, doar din când în când, refugiindu-se la moșia lui Poplar Forest în căutarea singurătății după care tânjea. Toată America a dorit să-l omagieze pe radicalul republican care se dovedise a fi cel mai mare arhitect al Americii. A murit pe 4 iulie 1826, la cea de-a 50-a aniversare a zilei în care Declarația de Independență proclamase libertatea pentru toată lumea.

(Simon Sebag Montefiore, *Titani ai istoriei*, Editura Litera)

1. Menționați, conform teoriei lui C. G. Jung, tipul temperamental al lui Thomas Jefferson. Precizați, din text, două idei/afirmații prin care să justificați răspunsul dat. Punctajul se acordă pentru:
- a. menționarea tipului temperamental al lui T. Jefferson, conform teoriei lui C.G. Jung **2 puncte**
 - b. precizarea, din text, a oricăror două idei/afirmații prin care se justifică răspunsul dat **4 puncte**
2. Considerați că, în calitate de președinte al Statelor Unite, Thomas Jefferson a dat dovadă de cumpătare? Precizați, prin apel la text, un motiv prin care să susțineți răspunsul dat. **4 puncte**
3. Textul precizează, cu privire la Jefferson, faptul că *a dat dovadă de o energie și de o creativitate fenomenale*. Menționați, pe baza textului dat, două motive care susțin această afirmație. **6 puncte**
4. Prezentați, în aproximativ o jumătate de pagină, caracterul lui Thomas Jefferson conform teoriei lui G.W. Allport, evidențiind o trăsătură cardinală și două trăsături principale ale caracterului acestuia. Punctajul se acordă pentru:
- a. evidențierea unei trăsături cardinale a caracterului lui Thomas Jefferson **2 puncte**
 - b. evidențierea oricăror două trăsături principale ale caracterului lui Thomas Jefferson **4 puncte**
 - c. coerența prezentării **1 punct**
 - d. încadrarea în limita de spațiu precizată **1 punct**
5. Argumentați afirmația potrivit căreia *temperamentele nu sunt bune sau rele, de dorit sau indezirabile*. **6 puncte**